СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XL. Ч. 78. Джерзи Ситі, Н. Дж. понеділок, 4 квітня 1932. VOL. XL. No. 78. Jersey City, N. J., Monday, April 4, 1932. THREE CENTS.

УРЯДОВІ ДОХОДЖЕННЯ В СПРАВІ „РАДОВИХ ЛІЧЕНЬ"

НЮ ЙОРК. — Федеральні й міські агенти, як також медичні авторитети, розпочали доходження в справі „радових лічень". Безпосередньою причиною цього є смерть великого богача й спортсмена, Ебена Баерса, котрий лічився питтям „радової води". Секція, яку переведено на тілі Баерса, виказала, що він помер наслідком затроєння організму радом.

Виявилося, що богато визначних людей уживали цеї курації, яку тепер переплатять життям. Між іншим кажуть і про мейора Вокера, що він теж лічиться від неврози і ревматизму при помочі якоїсь радового апарату, котрий йому „порадили приятелі". Вокер каже, що йому від цього лікування ні ліпше ні гірше.

„Радова вода" є патентовим ліком, продаваним по аптиках. Голова „Федерал Трейд Комішен" у Вашингтоні зарядив доходження у справі всіх радових лічень.

СЕНАТ І ПОДАТКИ.

ВАШИНГТОН. — У палаті послів ухвалено вже остаточно 327 голосами проти 64 потрібні державні податки на суму $1,032,400,000. Тепер ще забере щодо цього голос сенат. Кажуть, що сенат домагається радикальних змін щодо податків, але вони будуть ухвалені по републиканській та демократичній конвенції.

БІРЖА ПРОТЕСТУЄ.

НЮ ЙОРК. — Фірми, які займаються біржевою спекуляцією, вислали до сенаторів і послів сотки протестів проти нового податку на біржеві транзакції, як і на податок від дивіденд. Кажуть, що держава хоче тепер стягати з них податки на три ріжні лади, а це доведе ріжні фірми до руїни і зменшить діловодство на біржі до половини, а тимсамим потягне за собою редукцію в персоналі й збільшить безробіття. Наразі біржа зареагувала тим, що ціни на папери далі падуть.

ПРЕЗИДЕНТ ВЗИВАЄ КУПУВАТИ АВТОМОБІЛІ.

ВАШИНГТОН.—Президент видав відозву, в якій звертає увагу, що автомобілеві промисловці предложили тепер нові моделі автомобілів, та що обовязком загалу є підперти автомобілевий промисл, бо він дає роботу міліонам людей.

РОЗДИЧЕНО $192,342,308.

ВАШИНГТОН. — „Реконстрокшон Файненс Корпорейшен" узгляднила 933 подання на позички і видала на ту ціль $192,346,308.

МЕЛОН ВІДІХАВ.

НЮ ЙОРК. — Андру Мелон, бувший секретар скарбу, виїхав до Англії обняти посаду американського посла.

І МЕЛОН ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПОДАТКІВ.

ПІТСБУРГ. — Мелон і його брат внесли зажалення проти зависоко виміреного їм доходового податку.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО „БЕРЕЗОВОЇ КАШІ".

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Велика лава присяжних суддів, яка урядувала в березні, заявилася за введення в Пенсилвенії тілесної кари для дітей. У звіті кажеться, що доконче треба знайти спосіб, щоби здержати молодь від проступків і зменшити зріст злочинства.

РУБІО И КАЄС В АВТОМОБІЛЕВІМ ВИПАДКУ.

МЕКСИКО СІТИ.—Автомобіль, яким їхали на забаву президент Ортіз Рубіо і міністер війни Каєс віїхав у глибокий рів і розбився, але Рубіови і Каєсови нічого не сталося. Дальшу дорогу відбули поїздом.

ЗГИНУВ ЛЕТУНСЬКИЙ ПІОНІР.

НЮ ЙОРК. — Згинув капітан Гери Роджерс, піонір у летунстві. В літаку, яким він піднісся в повітря, попсувався мотор, і літак впав у воду.

ЗА КОНТРОЛЮ НАРОДИН.

ДІТРОЙТ. — Жидівське жіноцтво, зорганізоване в „Ди Нешенел Кавнсил оф Джуіш Вімен", ухвалило резолюцію, в якій заявилося за контролю народин. Візвали теж американських Жидів до обєднання в справі допомоги голодуючим Жидам в Европі.

ЗА КРАЩЕ ВИГОЛОШУВАННЯ ПРОМОВ.

НЮ ЙОРК. — На 23-річній конвенції „Істерн Поблик Спікінг Конференс" предложив Джордж Креп, професор Колюмбійського університету, плян поправи публично виголошуваних промов. Він радив бесідникам держатися засади: знай добре свою бесіду, а пізнаєш себе й своїх сусідів. Далі радить він послугуватися при укладуванню бесід засадами старого Демостена й концентрувати в бесіді силу біля якогось одного сильного аргументу, або такого, який є найслабшим аргументом противника. Радить теж говорити коротко, цікаво й більше до серця, ніж розуму.

Якби виголошувано в світі кращі бесіди, каже Креп, то скорше й лекше можна би розвязати міжнародні, політичні, моральні й релігійні питання.

ПОС. МІЛЄНА РУДНИЦЬКА ЗРЕКЛАСЯ СЛІДСТВА ПРОТИ ПОСЛА ВАЛЄВСЬКОГО.

Посолка Мілєна Рудницька, яку на засіданні освітної комісії зневажив посол Валєвський окликом „берлінська агентка", віддала справу соймовому судови чести, вибираючи на арбітра посла Олесницького. Заступником другої сторони вибрано посла Пасхальського (ББ). Між арбітрами дійшло до умови, що суперарбітром не може бути член Українського Клюбу, ані член Клюбу ББ, цебто клюбів, до яких належать обі сторони. Але пізніше посол Пасхальський заявив, що згодиться лише на суперарбітра з клюбу ББ. На те посол Олесницький не погодився і повідомив про те маршалка сойму. Не вважаючи на те, суперарбітром іменували посла з ББ, і то посла Цара. З уваги на такий склад суду посолка Мілєна Рудницька у листі до маршалка Світальського заявила, що зрікається слідства проти посла Валєвського.

ЗГИНУЛИ ПІДЧАС ЗАМЕТІЛІ.

Біля Лак ду Боннет, Ман., знайдено трупи двох замерзлих хлопців, 17-літнього Антона Смалюка й 16-літнього Августа Шунивика, яких пошукувано вже кілька днів. Хлопці товаришили своїм батькам до ліса, вісім миль від дому, де мали рубати дерева. Коли батьки взялися до роботи, хлопці пішли на полювання в корчі. Наслідком страшної заметілі вони зблудили й позамерзали.

ЖЕРТВА ЛЕЩЕТАРСЬКОГО СПОРТУ.

Студент політехніки, Роман Пліхаль, перебував разом з іншими лещетарями у Брюховичах (біля Львова). Намагався він виконати якийсь скок і впав на сніг. Під снігом був захований острий кусок дерева, який пробив його так нещасливо, що, не зважаючи на негайну лікарську допомогу та дві операції, Пліхаль помер у львівській лічниці.

НАЙБІЛЬША ФІЛЬМОВА ФАБРИКА РАДЯНЩИНИ.

Повідомляють з Москви, що большевицька влада вирішила призначити 20,000,000 рублів на будову найбільшої фабрики фільм у Казані. Фабрика мала би постачати кожного року 150,000,000 метрів фільмової стяжки.

НОВІ АРХЕОЛЬОГІЧНІ ВІДКРИТТЯ У ВАТИКАНІ.

В старій церкві св. Степана підчас розкопок натрапили в землі на мур, високий 5 метрів. Цей мур походить зі старої християнської святині з IV віку. Це нове відкриття потверджує, що на цьому місці стояла перша християнська святиня й гріб апостола Петра.

АРТИЛЄРІЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ НА БЕСАРАБСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

З Кишинева повідомляють, що на російській границі в село Дробошани, саме напроти румунської границі, прибула артилерія, розташувавшися так, начебто військо мало там довше пробувати. Відбуваються вправи артилерії, піхоти й машинових крісів. Пояснюють це тим, що це червоні війська, призначені для походу на Далекий Схід.

ПОСОЛ ГОРЕЦЬКИЙ ПРО ДЕПОРТАЦІЮ БЕЗРОБІТНИХ.

Фармерський посол округи Витфорд, Ісидор Горецький, говорив на сесії албертійського парляменту про депортування безробітних іміґрантів, яких багато вже депортовано з провінції й плянується тепер масову депортацію. Він сказав, що коли уряд не в силі в інший спосіб зменшити безробіття, то повинен перевести докладний розслід відносин кожного іміґранта, який найшовся у рядах безробітних, заки постановить депортувати його до старого краю. Публична опінія є проти депортації безробітних й на доказ того посол Горецький навів статі з едмонтонської англійської преси, що зачіпала цю справу.

В часах цього лихоліття не треба все поспішно робити, лише добре застановлятися перед усяким ділом. Ми були вже у таких поганих відносинах колись і пережили їх, тож переживемо й теперішні, як все ділатимемо з розвагою, говорив він.

КАРА СМЕРТИ В КОВЛІ.

Наглий суд на виїздній сесії в Ковлі засудив на кару смерти 41-літнього Данила Войтюка, мешканця села Угівця. Войтюк був обвинувачений у тому, що разом з іншими 5 комуністами, з доручення партії, напав на дім, мешканця села Голоби, Василя Матвійчука, з метою його вбити. Матвійчук теж був комуністом, прослухав аґітаційні курси в Харкові, але коли вернувся на Волинь, відпекався від комуністів, а навіть почав їх видавати. За це компартія й засудила його на смерть. Підчас нападу на дім Матвійчукови вдалося втекти і вратуватися, а ті, що мали його вбити, втікли на Радянщину. Одного з них, Данила Войтюка, зловили на кордоні; на суді він признався до вини. На прохання уласкавлення прийшла від президента відмовна відповідь. Присуд смерти виконав кат Мацейовський.

НЕ ВЕРНУТЬСЯ НА РАДЯНЩИНУ.

Президія Центрального Виконавчого Комітету відібрала громадянські права за контрреволюційну діяльність багатьом громадянам Радянського Союза та заборонила їм вертися на Радянщину на закордонні пашпорти. Таким чином 37 еміґрантів не зможуть повернутись до СРСР. Між іншими не вернуться туди Абрамович і Троцький, які мають німецькі пашпорти.

АВСТРІЯ ВВОДИТЬ КАРУ СМЕРТИ.

Віденська преса пише, що австрійський канцлер Буреш у розмові з журналістами заявив, що з огляду на застрашаючий зріст убивств в Австрії він рішився на одному з найближчих засідань ради міністрів видвигнути справу повного введення кари смерти.

САМОГУБСТВО МАТЕРИ З РОЗПУКИ ПО ВМЕРЛІЙ ДОЧЦІ.

В кольонії Лібановці, млинівської волости, пов. Дубно, повісилась Антоніна Янковська, 56 літ. Причина самогубства — розпука по недавно померлій дочці.

ОГРАБИЛИ ДЕРЖАВНОГО ПІСЛАНЦЯ БІЛЯ ПАРЛЯМЕНТУ.

Три узброєні бандити напали на державного післанця, Джорджа Ріда, в брамі парляментарного будинку у Вінніпеґу, побили йому голову револьверами й забрали від нього торбу з грішми й почтовими чеками. Всіх грошей було поверх 15 тисяч долярів. Післанця знайдено за пару мінут у непритомному стані й відвезено до шпиталю, одначе бандитів досі не зловлено.

НОВА УТРАКВІСТИЧНА ШКОЛА.

Рішенням шкільної влади замінено в народній школі в Ремезівцях, пов. Золочів, українську мову навчання на утраквістичну, хоч у селі нема ні одної дитини, яка говорила би по польськи. Завинила тут темнота деяких родичів, що, не знаючи в чому річ, далися підмовити до підписання декларацій. Громадяни внесли солідарний протест, який підписали також і ті, що перше підписалися за польську школу. Як звичайно, поліція веде слідство.

ДО ЧОГО МОЖНА ДОКОТИТИСЯ!

Читаємо у варшавських ґазетах:

Селянин із Велути на Поліссі, Василюк, вертався фірою з ярмарку до дому. На шляху зустрів православного священика, пароха Велути, який просив, щоби селянин його підвіз до села. Василюк згодився, а в розмові признався, що продав на ярмарку пару волів за 75 зол. Розмовляючи їхали вони самітно порожним шляхом. Несподівано парох закинув Василюкови віжки на шию і почав його душити. Василюк успів заложити якось руку під шию, і тим чином уратував себе чудом від загибелі, але вдавав мертвого. Тоді православний батюшка забрав у Василюка 75 зол., скинув його з воза та поїхав додому. Василюк опісля встав і пішов до села пішки. Після вечері післав свою жінку до пароха, щоби той віддав гроші, які нібито взяв переховати. Коли жінка принесла гроші від пароха, Василюк пішов на поліцію та повідомив про грабіжницький напад. Поліція знайшла вже трупа пароха, який тимчасом успів повіситися. Мешканці Велуту неодин раз просили церковну владу, щоби забрала цього священика, що виглядав на ненормальну людину, а свою пастирську діяльність скінчив так ганебно.

До цієї вістки не маємо що додавати. Вона характеризує деморалізацію взагалі нездорові відносини серед православного духовенства дуже проречеисто. А всетаки є ще у нас люди, які з якихось незрозумілих мотивів виявляють недвозначно свої симпатії для варшавського православія... Дивні люди!

КРІВАВА ЕКЗЕКУЦІЯ.

На Мадярщині в Пейш екзекутори за податок забрали кілька штук скота. Розюшені селяни, власники забраного скота, при помочі юрби односельчан кинулись на екзекуторів і жандармів, що були з ними. Жандарми почали стріляти і вбили 2 людей та 6 ранили.

ГОЛОД НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

СТРАШНІШІ КАРТИНИ ГОЛОДУ НІЖ У КИТАЮ ЧИ В ІНДІЇ. УРЯД НЕ ОРГАНІЗУЄ НІЯКОЇ ДОПОМОГИ ГОЛОДУЮЧОМУ НАСЕЛЕННЮ.

УЖГОРОД (Закарпатська Україна). — Закарпатську Україну відвідали представники Інтернаціональної Робітничої Помочі: письменник Людвик Рен та кореспондент англійської ґазети „Таймс", Ґералд Гамилтон. Після оглянення голодуючих районів Закарпатської України вони розповіли свої спостереження чеському міністрови внутрішніх справ, Слявікови, та міністрови здоровля й президентови Масарикови.

Крім того Гамилтон заявив представникам чеської преси, що він при кінці 1918 р. та з початком 1919 р. був у Німеччині, коли там населення голодувало, а також кілька разів відвідав голодуючу Індію та Китай, але ніде не бачив такого великого голоду, нужди та безпорадности населення, як на Закарпатській Україні. На велику біду, допомогової акції голодному населенню ні уряд ні громадянство ще й досі не зорґанізували.

Людвик Рен доповнив заяву Гамилтона своїми конкретними спостереженнями в околицях Ужгороду, де він з трудом знайшов зразки хліба, який їсть населення, бо треба було обійти кількадесять хат, щоб узагалі знайти кавальчик хліба. Люди голі й босі й не мають відповідної медичної допомоги, тому крім голоду ще й хвороби десяткують населення цієї убогої країни.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ В ПРАЗІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Від 20 до 23 березня тут відбувся у великій салі фільольоґічного факультету чеського Карлового університету Другий Науковий Зїзд Українських Наукових Дослідувачів на Еміґрації. На зїзді, крім численних його учасників, що прибули з ріжних країн західної Европи до Праги, були присутні також численні гості — Українці та представники чеських наукових установ і заступників чеської влади.

Зїзд відкрив член Української Академії Наук у Києві, професор Степан Смаль-Стоцький, який виголосив промову на тему досягнення й завдання української науки на чужині. Привіти виголосили такі особи: в імені чеського університету—професор Ґуєр, від Українського Наукового Інституту в Берліні — професор Мірчук, від Німецького Інститута Бжолярства в Берліні — д-р Драбатий, від Славянського Інститута в Празі — проф. Вайнгарт.

Зокрема громовими оплесками присутні зустріли привітальну промову українського посла до чеського парляменту, Гусная, який витав зїзд іменем Закарпатських Українців, і зазначив, що Українці на всіх своїх землях повинні створити культурну єдність. Крім того на зїзд наспіла велика скількість писемних привітів, між якими треба відзначити привіт голови чеського парляменту, Маліпетра, та привіти від французького міністерства закордонних справ і від численних чужинецьких наукових інституцій та наукових діячів.

ЖЕНУТЬ У ШИЮ УПРАВИТЕЛІВ ДЕРЖАВНИМИ МАЄТКАМИ.

МОСКВА (СССР). — Радянська влада вигнала з посад 94 завідателів державними маєтками для плекання худоби. Крім того влада ставить перед суд 35 управителів таких же маєтків за злочинний недогляд та невміння провадити маєтками.

Ці заходи уряду викликані тим, що всі пляни по хову худоби, овець, коней і дробу не виконані, як було накреслено. Саме на цей час приїхав до Москви син американського міністра торговлі, Ламонт, який думає орґанізувати большевикам розплодження та плекання худоби по американським зразкам.

РЕПАРАЦІЇ ВСЬОМУ БІДА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Фінансово-економічна комісія Ліґи Націй оголосила вислідн своїх студій над економічно-фінансовим становищем Европи. Вона підкреслює особливо тяжкий стан балканських держав та Австрії. Головною причиною тяжкого економічно-фінансового стану Европи комісія вважає репарації та міжнародні воєнні борги.

Без урегулювання цих справ годі думати про поліпшення економічно-фінансового стану в Европі.

МІСТО ПРОВАЛИЛОСЯ КРІЗЬ ЗЕМЛЮ.

РИМ (Італія). — Мале місто Віля Санто Стефано, положене між Римом та Неаполем, почало западатися в землю. Воно було побудоване на старих римських печерах, які недавно залила вода й розмякшила їх склепіння. Вже кілька домів провалилися під землю, а кількадесять інших поволі зсуваються в проваля.

На щастя, западання йде таким повільним темпом, що населення встигло вратуватися від загибелі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1360.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ПЕТИЦІЇ, ЛІҐА Й АНГЛІЯ

Ряд посольських запитів до англійського уряду в британськім парляменті кидає більше світла на відносини англійського уряду до національних меншин та їх оборони перед Лігою Націй.

З тих інтерпеляцій та їх відповідей видно, що англійський уряд добре свідомий того, що теперішня машинерія Ліґи Націй не обороняє як слід цих прав національних меншин, які вона відповідно до статута мала би боронити. Інтерпеляція посла Гамерслі та відповідь підсекретаря заграничних справ, Едена, розкриває один такий примір несправности машинерії Ліґи Націй для оборони прав національних меншин. Рапорт японського представника про українські жалоби проти ославленої пацифікації з осени 1930 року, котрий мав бути основою дискусії над цею справою на засіданню Ради Ліґи, доручено членам Ради аж на самому початку сесії. Природно, що серед таких умовин ніякої дискусії не могло бути та що цілу справу вирішено так, що робить враження не серіозного трактування справи жалоб, але комедії.

Як можна припускати, Англійці є настільки практичні, що, побачивши недостачу в організації, жадають її справлення. І посол Гамерслі питається представника уряду, чи не було би побажаним, щоб англійський уряд поробив кроки для відповідного справлення процедури перед Лігою Націй. Представник уряду на це відповідає, що англійський уряд ще покищо не вважає це побажаним, та мотивує це тим, що в цій справі була покищо одна лише жалоба. Це значить, що Англія принципіяльно признає потребу переміни процедури Ліґи, але покищо справою не хоче займатися.

Тимчасом ця процедура загрожує належитому полагодженню дальших українських жалоб до Ліґи, котрі порушують справи неменшої ваги, як пацифікація. Одна петиція протестує проти нового польського шкільного закона, друга проти мучення політичних вязнів у польських тюрмах, а третя проти нового кольонізаційного закона. Цю останню жалобу признала Ліґа наглою і віднеслася в тій справі до польського уряду, але польський уряд ні вухом у той бік не веде. Видно, Польща користає з невластивости процедури перед Лігою та робить собі своє. Це чейже заставить якусь державу поробити кроки для справлення машинерії Ліґи. Зробити це може лише держава, яка такого справлення Ліґи Націй не боїться, себто держава, яка сама не боїться, що справленої процедури вжиють проти неї.

З ГОЛОДУЮЧОЇ ГУЦУЛЬЩИНИ

(Репортаж власного кореспондента).

Вибачте, брати Гуцули, коли вацим оповіданням про те, яке спустошення серед вас чинить цар-голод, про що так широко ви оповідали мені в Коломиї — я не вірив. Це ніхто не повірив би. Отут в місті, де ще сяк так кожний життя собі уладжує, де всеж таки все хоч на вигляд іде своїм руслом — трудно собі увидити, що в віддаленю заледви 50 клм. звідси — люди вмирають... голодовою смертю. В таких обставинах дійсно трудно повірити. Це треба побачити.

Глянути на цю країну голодової смерти всім своїм людським почуттям, та ще ці, ради власного спокою чимскорше призабути враження пригадувати знов оцими стрічками репортажу — обовязок важкий. Слова, якіб вони не були, засухі, заскупі, щоби всі, хто читає ці рядки могли собі увидити жах голодуючої сьогодня Гуцульщини, найкращої закутини нашого краю. У відозвах про поміч наших братів-Гуцулів не підбираймо слів, не силімся на викликуючі мілість аргументи. Покажім світови замісць того всього страшні переживання брата-Гуцула, який загорлий благати помочі, а його виснажені, запухлі з голоду очі проймають вас наскрізь своїм страшним одним словом: їсти! Чи хтось з найбільш камяним серцем встоїться перед поглядом тих помалу замикаючихся очей?

Фотографуйте їх, та замісць довгих рядків відозв усяких, щоби їм помогти, вміщайте в часописах такі знимки! А в радіо, замісць грамофонових кружків з усяким тангами, надавайте роздираючий душу крик божевільної жінки з Криворівні, яка сама з голоду та на вид умираючих голодовою смертю своїх братів — з розуму зійшла.

Я бачив, як Гуцулка плакала над своїми трома дітьми, які в сорочинках одних сиділи в куті малої, закуреної хати — і — нічого не робили: своїми малими оченятами... дивилися на свою маму! А мама вже другий оце день виходила на гостинець в надії випросити від когонебудь прохожого шматок хліба?... — подумаєте? — ні, дві, три барабольки. Діти, найменше три і пів року, другий день голодні.

Йдучи з Гуцулом долиною поміж горами, здалека побачив я на краю височезної гори садибу гуцульську.

— Там хто живе?

— Один з нашого села.

Має жінку, двоє дітей, не багаті. Зараховують їх до бідаків. Побудував собі аж там хатку, бо це його кусень грунту на камінній цій горі.

— Може там зайдем — кажу.

— Н, ні, вже другий тиждень не йде дим з його хати. Може повмирали!

По хатах люди, попухлі з голоду, лежать. Ті, які ще ходять — не люди. Опирі, яким сліди голоду залишили по лицях свої плями. Зник давно з цих дівчат-красунь та барчистих смаглявих леґінів румянець життя і веселости молодечих літ. Стягнулись їхні уста та усміх гірських синів крізь здорові білі зуби затопився у важкому проклоні: „Чому? За віщо?"

Щораз частіше по горах, синіх Карпатах, несеться жалібний спів трембіт, сумніший ніж усе, в супроводі похоронного походу громадки близьких, які провожають голодних трупів в останню дорогу.

Голод-пан збирає своє жниво посеред найкращого куріння наших днів. Гуцульський квіт паде під косою смерти.

На окраїнах Гуцульщини не краще. Бити на трівогу повинні всі дзвони! Тиф розпочав свій похід! Під Коломиєю, в Остріції та Старому Гвіздці, 17 родин захоріли на тиф. Лікар д-р Берґер, який поспішив з помічю нещасливим, заразившися сам, лежить у шпиталі.

Ідучи туди, щоби хоч з найближчої віддалі дізнатися ближче про стан околичних сіл, бачив я, як люди, наваживши все своє добро на фіри, тікали перед вогнем, або ворогом. Або — смертю.

У такий момент, тяжкий, один з найтяжчих по війні для наших братів-Гуцулів — не можна з ними говорити про їх нещастя, ятрити такі болючі рани. Знаємо про це все; кому відомі їхні гордощі, їхня туга до незалежности від нікого, їх вільний спів. Мова не клеїться, бо за кожним іззза затиснених зубів прогомонілим словом чути придавлений в горлі смуток, біль і зневіру. Лише сліз нема у тих володарів гір — бо такі вони споконвіку. Чекати маємо, доки не заплачуть? Але тоді буде запізно, бо це вже не будуть Гуцули — гордість наша, квіт нашого геройства.

А що з нас дехто ще й тепер не чує їх тихого стогону нужди — не дивуйтесь: гори заслоняють та ніколи незмовкаючий шум лісів карпатських його приглушує. Йдіть тудк, послухайте, переконайтесь; а, бо ні, не йдіть — повірте: Гуцульщина під пануванням цара-голоду вмирає, стогне. А стогону цього не слухайте: він серце розірвати може.

Олесь Степовий.

(„Новий Час").

ОБРАЗ РОЗСТРІЛЯНИХ ПІД БАЗАРОМ.

Минулого року приїхав до Львова з Парижа звісний український маляр **Л. Перфецький** та привіз з собою великий образ, що представляє розстріл большевиками під Базаром **359 українських повстанців.**

Большевики, взявши їх у неволю, казали їм викопати спільний гріб у виді довгого глибокого рова, поставили їх рядом перед ним та розстріляли їх потім усіх машиновими крісами. Українські герої умерли зі співом „Ще не вмерла Україна" на устах...

Л. Перфецький представив ту страшну подію, той доказ нечуваного большевицького звірства своєю високо-мистецькою кистю і та картина викликувала на всіх, що її бачили, величезне враження.

Цю картину виставив він в одній зі саль Музею Наукового Товариства ім. Т. Шевченка.

Та не довго вона там постояла. Голова того товариства, д-р Студинський, довідавшись про це, приказав ту картину забрати з музейної салі та сховати, очевидно тому, щоби вона не викликала обурення і ненависти у видців до його приятелів і покровителів.

Українська молодь хотіла навіть поставити при цій картині спеціяльну сторожу, щоби часом совітські агенти не обляли її вітріолем і не знищили.

Цього одначе не було потреба, бо п. Студинський сам, очевидно з інших причин — не допустив, щоб український загал побачив той жахливий доказ большевицького звірства.

Дуже було би порадним, щоби котра з наших більших українсько-американських інституцій закупила ту картину для прикраси нпр. своєї салі засідань. Поширена в кольорових відбитках — вона скоро покрила би кошти та й ще дохід принеслаб. Адреса мистця: Mr. L. Perfecky, 14. Cité Falguière, Paris (15e).

Іван Левченко.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МОСКОВСЬКІ ПАХОЛКИ СПРОСТОВУЮТЬ.

Нюйорська комуністична рептилька, що друкується українськими буквами, „спростовує" масакрування на Дністрі втікачів з України. Ота рептилька старається висміяти повідомлення всіх европейських та американських газет, а також „Свободи", що втікачі ховають в бочки свої родини, щоб з ними втекти до Бесарабії. Мовляв, таких бочок, куди можна булоб сховати пару людей, нема.

Можемо ствердити, що тепер особливо багато таких бочок лишилися порожні в Одесі. Там у бочках жили по двоє, а то й по троє отих „граждан", що тепер перебралися до комуністичних комісаріятів та сталі „правлячою бюрократією" в комуністичному царстві. А раніше вони були тими типами, які так влучно змалював Горкий у своїй драмі „На дне".

АЛЕ САМА МОСКВА НЕ СПРОСТОВУЄ.

Москва сама не спростовує, а призначила до цього своїх представників до румунсько-російської комісії, яка має провірити справу розстрілів на Дністрі. Отож, чи бувають такі бочки, чи не бувають, у яких люди стараються втікати з комуністичного раю, але масові розстріли невинних людей були, є і будуть так довго, як довго комуністична деспотія пануватиме на українських землях.

Лішпе булоб, колиб московські підлизники говорили, що розстрілювали українську „буржуазію", то тоді ще може хтось з наївних читачів отої рептильки повірив би, що досі большевики ще не перестріляли всіх „буржуїв", котрі завжди світили голим тілом та латками на свитках, ще за царських часів, а за комуністичних — пухнуть з голоду.

КОМУНІСТИЧНІ „РАКЕТИРИ".

Газета „Провіденс Бюлетін" з 31 березня подає, що два мешканці Провіденсу одержали від своїх кревних з радянської України телеграфічні просьби, щоб їм негайно прислати гроші, бо вони там хорі. На їх вратування треба негайно вислати одному 20, а другому 15 долярів. Тепер одержано від тих „хорих" листи, в яких повідомляється, що гроші вратували їх від смерти.

Газета довідалася, що такі телеграми з радянської України одержує багато кревних в Америці від тих, кому вони колись висилали гроші. А люди, які щойно приїхали з радянщини, кажуть, що комуністична чека тепер вигадала новий спосіб здобування для держави закордонної валюти. Чекісти арештують людей, а потім примушують їх телеграфувати до Америки, щоб їх кревні прислали гроші „на лікування". Звичайно, ці гроші йдуть до чекістських рук, а „хорі" видужують та одержують безвартісні радянські паперові рублі.

Отака то большевицька „санаторія" для хорих і „фабрика" закордонної валюти. Не відомо лише, чи чекісти роблять це по наказу з Москви, чи може „в порядку приватної ініціятиви". Це може нам розяснити комуністична рептилька з Ню Йорку.

ГЛУМ І СОРОМ.

Розшуки дитини Ліндберґа прибрали ганебні форми для американської поліції та для цілої адміністрації. Під носом поліції ведуться переговори з ріжними бандитами й темними особами, щоб якось знайти хоч сліди дитини. А поліція сперечається між собою про компетенцію ріжних поліційних органів та все обнюхує околиці дому Ліндберґа.

На очах цілого світа американська поліція скандалиться від свого безсилля та ще потуране навіть тому, щоб дитину Ліндберґови зваблили бандити. Цілком зрозуміле почуття батьків і бажання за всяку ціну дістати до дому свою дитину. Але, яка страшна дійсність! Невже американські громадяни будуть змушені взагалі звертатися до бандитів, щоб ті охороняли їх життя, майно і родинний спокій? До чого воно йде й чи не треба якихось корінних реформ у цілій поліційній системі Америки?

ВИГАДАЛИ НА СВОЮ ГОЛОВУ.

Большевики колись створили на Україні, над Дністром, Молдаванську республику. Вони думали тим заохотити бесарабських Молдаван до боротьби проти Румунії та до втечі їх з Бесарабії до радянщини, в „свою республику". Аж тепер вийшло навпаки.

Молдавани почали тисячами тікати від життя в „райській" власній автономній републиці. Та ще куди тікати — під ярмо румунських боярів, вважаючи це ярмо не таким страшним, як большевицьке. Тепер приходять відомости з Одеси, що большевики скасували автономію Молдаванської републики й знищили всі її окремі права. Отсим вони сподіваються „привчити" Молдаван до „радянського раю". Поживемо — побачимо, що з того буде.

Ця трагікомедія з Молдаванською автономною републикою нагадує Велику Війну, коли царський уряд перехрестив Санкт Петербург на Петроград. Тоді „приятелі" того уряду жартували, що тепер Німці не знайдуть російської столиці й не зможуть її захопити в свої руки. Отак большевики тепер думають відучити Молдаван від думки, що в Бесарабії живуть їх брати.

„ВЕЛИКЕ МІСТО ЧАНЧУН" — СТОЛИЦЯ МАНДЖУРІЇ

Управа південно-манджурської залізниці задумує в найкоротшім часі здійснити плян будови „Великого Чанчуна". Це велике місто прилучиться до сьогоднішнього Чанчуна, а буде побудоване між Чанчуном і Мечянтуном. Під будову нової столиці призначили землі більше як 8 мільонів квадратних метрів. У місті — кажуть — побудують багато будинків у найновішому стилю. І залізнича стація переселиться в нову часть міста. Після здійснення того пляну Великий Чанчун буде більший як Тієнцін і приморські міста в Китаю. Пляном будови того міста зацікавилися торговельні та промислові кола, бо в цьому буде осередок управи, а й промислу. Та покищо те все лише проєкт.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(10)

— Ти чому не випила? — шепнув ротмістр, нахилившися до уха Марти. — Він пив за наше здоровля. Чи се не знак з неба, що цілком чужий, хоч нас не знає, заручив нас? Як би не те, що ти заложниця і що твоя будучність непевна, то я справді вже завтра пішов би з тобою до попа, щоби звінчав нас. Та ти тепер є власністю мого гетьмана. Вперед мушу тебе випросити від нього для себе.

По сих словах Марта відітхнула, в її душі заблимала надія. Спершу вона справді гадала, що ротмістр схоче завтра з нею звінчатися. Тепер, коли він сам сказав, що вперед мусить на те мати дозвіл свого гетьмана, вона стала надіятися, що до того часу може для неї прийти якийсь рятунок.

— Татарин! — крикнула Анна, глядачи широко з жаху розплющеними очима на вікно — і показуючи рукою. Саме тоді Сидір також був звернений лицем до вікна. Він справді побачив голову в кучмі, котра щезла ще заки інші глянули в ту сторону. Гамір в ту мить затих.

— То хіба привид, — сказав ротмістр, глянувши на вікно. — Я не бачу нічого.

— Був! — Анна стояла при своїм. — Я дуже добре бачила.

Ротмістр підвівся, виймив пістолю і пустився до дверей. На порозі зупинився. Сам не знав, що тепер зробити. Вийти з хати, щоби провірити, чи Анна справді могла побачити Татарина, чи лишитися в хаті, щоби гість не наробив якої біди з дівчиною? Коли пригадав собі останню промову загадочного гостя, погадав, що він ще не є небезпечний. Ротмістр таки вийшов. За ним пішли інші його офіцири і Сава.

В кімнаті лишилися тільки дівчата, господар, господиня і Сидір. Він хотів Марту спитати, чи вона справді Марта Ставська, та боявся, бо ще не знав, які то люди третя дівчина. Загадав розпочати будьяку розмову, надіючись, що з розмови вийде відповідь на питання, що се за Марта: Ставська, чи яка інша?

— Татари такі страшні, що ти наробила такого крику і заалярмувала цілий гарнізон? — спитав Анну?

— Всі наші дівки воліли би з антипком зійтися, як побачити Татарина, — за донюку відповів Друченко. — Не привикли до них, хоч Татари наші сусіди.

— Татарські кочовища за Кодимою, далеко відси, — сказав Сидір.

— Звідуни, розіслані тому пару днів нашим ротмістром, бачили татарське таборище. Що правда, за Кодимою, та недалеко відси, але Татари не мають ворожих намірів, то так близько до Кодими нікоми не підходять, бо тут лихі пасовиська.

— Кажете, звідуни знайшли татарське таборище?

— Не велике, та все було. Були ще не цілком допалені огні. Там таборував чамбул з трицятьох до пятьдесятьох Татар. Як Татари підійшли сюди без своєї худоби і без шатер, то вони вийшли на грабунок.

— Чейже трицять чи пятьдесять, хочби й сто Татар не важаться вдарити на оселю, котра, кромі власного козацтва має ще сотню добре узброєних драгунів.

— Може вони знають, що сюди прийде ґінець з грішми? — сказав Друченко неначе до себе. — Може вони на нього засили?

— Сюди прийде ґінець? — спитав Сидір.

— Ґінець з письмами гетьмана Конецпольського до ріжних гарнізонів і з грішми на жолд жовнірам в ріжних гарнізонах. З ним все іде, як в якій стороні, пять до трицять райтарів, або драгунів, або козаків. Я вже давно прошу Бога, щоби той ґінець надїхав, бо панове драгуни живуть у мене на кредит. Заплатять, аж ґінець привезе їх жолд. Коби бодай до мене заїхав щасливо. І як від мене далі поїде, то я йому не желаю нічого злого. Та як його чорт возьме, коли я вже дістану своє, то я за ним плакати не буду.

Розмовляючи з господарем, Сидір крутився так, що підійшов аж до Марти. Нахилився до неї і шепнув:

— Чи ти Марта Ставська?

— Ти вдурів?! — господар зашипів і, вхопивши його за рукав, потягнув за собою аж на середину хати. — Ти не знаєш, що ті собаки можуть в кождій хвили назад увійти до хати? Нехай би тебе з нею побачив! Той Дзенцьоловський не ліпший, як Лаш. Чи ти знаєш, що той Лаш доказує? Аж сюди приходять, по його чутки, від яких в жилах замерзає кров! Наш ротмістр хіба сліпий. Задурманений любовною дурійкою, ще не добачив, що ти рідний брат Марти. Як я побачив се, як доглянув Сава, то й Дзенцьоловський певнинне був доглянути:

— Я, брат тої дівчини?! — крикнув Сидір здивований. — Мої сестри далеко старші від мене. Молодшої сестри не маю.

— Кади такому, що носа не має! — відповів Друченко ображений. — Ти не з дурнем говориш! Я не сліпий. Ти взагалі від самого початку необережний. Що тобі треба буде знати, і що тобі можна буде сказати, я скажу тобі. Як ти хочеш що знати, або сестрі переказати, то спитай мене, або скажи мені. Тепер, покищо, твоя сестра не є в небезпеці. Ходім і ми на двір. Нехай ротмістр не вгадує, що ти по сестру сюди приїхав.

Оба вийшли. Небо вже густо іскрилося зорями, вітер цілком затих. Пішли далі на вулицю.

— Ходім за хату до того вікна, до котрого зазирав Татарин, — промовив Сидір.

— А як сей Татарин ще де є там і котрого з нас почастує ножем у плечі?

— Хоч би був там, то сього не зробить.

— Гм... не зробить? Відки ти маєш ту певність, як ти не в змові з ним?

Перед обома, неначе зпід землі, виринув Сава. Придивившися, хто вони, сказав:

(Далі буде).

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

СКІЛЬКИ Є ПЕВНОСТИ В НЕПЕВНОСТИ СМЕРТИ

Здавалося може, що люди ніколи не потраплять відкрити, скільки людей помре в році, а тимсамим, що людям ніколи не вдасться означити наперед, яке обезпечення мають люди платити. Так здавалося людям довгі часи. І як довго їм так здавалося, так довго не було справжнього обезпечення життя, а була тільки гра на обезпечення, льотерія на смерть.

Та коли звичайним людям здавалося, що завдання відкрити, скільки людей помре в слідуючім році, це безнадійна справа, то вчені розсліджували число смертей, аж поки вони не відкрили правил, на основі котрих можна сказати, скільки людей помре в цьому році, і в кождому слідуючому році, а тимсамим, як високе має бути обезпечення.

І ось нині люди, що не розуміють обезпечення, ще дальше говорять: Довгота людського життя не певна! Правильно не можемо знати за ніякого чоловіка, як довго він буде жити, коли він умре. Як ми не можемо знати за кождого чоловіка зокрема, як довго він буде жити й коли він умре, то тимсамим не можемо сказати за якусь громаду людей, таку, як запомогове товариство, скільки з них умре протягом одного року, а скільки слідуючого і т. д. Тому, що не знаємо, скільки членів запомогової організації вмре кождого року, не будемо знати, скільки буде треба на посмертні запомоги, себто, не будемо знати кошту обезпечення всіх членів, а, незнаючи кошту обезпечення всіх членів, не будемо могти знати кошту обезпечення одного члена. Отже прийдеться нам установляти вкладку навгад і наражувати організацію на банкротство, яка звичайно йде за установленням вкладок навгад.

Проти цього люди, спеціялісти в рахунках населення, кажуть: Справа не є така безнадійна, як ви кажете. Двіста років робили ми ріжні розсліди над великим числом людей, і прийшли до замітних вислідів. Наперед по обчисленню і порівнанню переписів англійських громад, міст і цілих повітів, а потім інших країв ми дійшли наконець до переконання, що в числі ріжних випадків у людськім життю, як уродини, шлюби, смерти, є певна правильність, на підставі котрої можна предсказати число таких випадків, як уродини і шлюби, смерти в будучности.

Цю правильність, яка панує в людськім життю щодо числа смертей, учені назвали **законом смертельности.** Той закон каже:

Число смертей у певнім великім числі людей не є вислідом сліпого припадку, але підлягає певній правильности. Число смертей у певнім великім числі людей не зміняється, як нам здавалося би; воно не є раз дуже низьке, а другий раз дуже високе; воно менше-більше все держиться одної міри, так, що на підставі цього ми можемо передбачити, скільки людей пересічно вмре на рік на певне велике число людей.

Кажемо „пересічно", то значить, що в данім році вмре більше, але зате в слідуючих вмре менше, і ріжниця вирівнується.

Говориться виразно: „велике число людей", а не один чоловік, або кількоро людей. Себто, життя і смерть одної людини або невеликого числа людей все ще є непевна. Хто з великого числа людей помре цього року, хто помре слідуючого, а хто помре третього року, цього сказати не можна. Це тільки, як возьмемо під увагу велике число людей, то на основі попереднього досвіду людей з числом смертей серед великого числа людей можна з дуже великою докладністю сказати, скільки людей умре цього року, а скільки кождого слідуючого року.

Отце є й цей закон смертельности: Смерть одиниці є непевна, але число смертей людей кождого року серед великого числа є певне, отже можливе до предсказання з року на рік.

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

НА ПІДДЕРЖКУ СВЯТКУВАННЯ 200-ЛІТНІХ РОКОВИН ВАШИНГТОНА.

В дальшому тягу виконання пляну підготовки святкування 200-літніх роковини Юрія Вашингтона відбулися наради Школи Українських Національних Танків і представників українського громадянства міста Ню Йорку й околиці.

На нарадах показалося, що вся матеріяльна піддержка, яка досі вплинула до Школи Українських Національних Танків на цю справу, є ще малою, бо доходить заледви до суми $7,000, тоді, коли на покриття коштів початкових заходів потрібно щонайменше $15,000. По довгій дискусії над тим, якби роздобути дальше потрібні фінанси до переведення цього діла, збори ухвалили внесення, щоб Школа Українського Національного Танку віднеслася знову з проханням до українських організацій, щоб вони були ласкаві прийти з жертвами, хто скільки може, чи то даром чи то позичкою, а що найважніше, щоб українські організації, як міста Ню Йорку так і по тих місцевостях, де влаштовується свята в честь Вашингтона, взяли на себе на розпродаж білетів стільки, скільки мають членів в організації.

На це то припоручення я знову відношуся до всього українського загалу в Америці з закликом:

Українське громадянство! Українські організації! Виконайте свій святий обовязок супроти фінансової сторони такого, великого розпочатого діла!

Свято в честь 200-ліття Юрія Вашингтона є не тільки моєю справою, але справою цілого українського загалу. Тож чим більше воно випаде святочно, тим більше ми здобудемо слави для цілої української нації та розголосу для українського імени.

Коли отже діло вже так далеко поступило, що від нього ми не можемо вже відкинутися, прошу ще отсим закликом о повну матеріяльну піддержку цеї справи дорогою позичок чи теж добровільних дарів.

Позички, як вже попередньо подано, будуть сплачені до кінця біжучого року. Хто пришле добровільні дари, той дістане почесну памятну грамоту з підписом моїм і Олександра Кошиця.

Дотепер українське громадянство змогло зложити на цю справу суму $7,000. Тож вірю, що українське громадянство зложить ще й цю потрібну решту допомоги до переведення початого діла.

В. Авраменко,
артист-балетмайстер.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАГО, ІЛЛ.

Відозва Льокального Комітету Світової Вистави.

В 1933 році відбудеться в Шикаго світова вистава. Американські Укаїнці повинні взяти в ній також участь і показати свої культурні досягнення. Для виконання цього завязався в Шикаго Льокальний Комітет Світової Вистави, котрий розіслав по Канаді й Америці відозви, в яких просить українську еміграцію допомогти комітетови влаштувати український павільон на виставі. Для цеї цілі засновано корпорацію без профіту на суму $50,000. Зиск цеї корпорації не буде розділений між її членів, а піде на Рідну Школу. Членами корпорації стануть люди чи товариства, які одержать цертифікати та вложать свої пайки по $1, 2, і 10. Члени корпорації виберуть дирекцію, а та екзекутиву дирекції. Дирекція буде складатися з 17 членів. Всі члени мають рівне членське право.

За придбані в той спосіб фонди корпорація думає побудувати відповідний павільон в українськім стилю, в якім буде місце на українські експонати, як також на наші співи, танки, пропаганду і т. п.

Відозву підписали такі особи: д-р Мирослав Сіменович, М. Барабаш, С. Куропась, Ю. Маслей, М. М. Белеґай, пані В. Остапчук, В. Ковалик, Т. Дутканич, д-р О. Тарнавський, Н. Пікульський, Н. Цвян, І. Гвоздь, пані А. Чикало, Н. Ґудз, Н. Подвайцятник, М. Драґан, Дм. Дякун.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

КРОМПТОН, Р. АЙ.

Виступи танцюристів.

У нашій місцевости засновано Молодече Товариство Українських Національних Танків. Дня 26. жовтня 1931 р. воно дало перший виступ, на якім було богато чужинців та трох репортерів з „Провіденс Джорнал Нюз", „Трибюн" та з місцевої ґазети „Потокет Велі Нюз". На другий день у згаданих часописах появилися довші дописи про українські танки, Україну та про український нарід.

Від початку заснування товариства дано 23 більших і менших виступів по чужинецьких товариствах і публичних школах. Про нас уміщено до цього дня 42 довших і менших дописів в американських часописах.

На перших зборах товариства ухвалено напрямок, яким наші діти мають поступати. Між іншим було ухвалено, що товариство має звернути всю свою працю на будову Народного Дому в Кромтон. Дня 13-го грудня 1931 ухвалено дати великий виступ в Провіденс, Р. Ай., щоб тим виступом здобути фонди на будову дому, а також щоби піднести на один щабель вище українське мистецтво. Крім того ухвалено звернутися до Бостону й Вунсакету за помічю танцюючих сил і хору, що і було зроблено. Дня 25 грудня 1931 відбулися наради в Бостон, Масс., на яких товариші з Бостону сказали, що радо дадуть поміч танцюристами і мандоліновою орхестрою. Дня 21 лютого 1932 відбулися збори в Вунсакет, де громадяни приняли вістку про наш виступ дуже прихильно й приобіцяли виступити з хором і танцюристами. Сподіваємося, що всіх людей виступить на сцену дня 7-го травня 1932 р. в Інфантері Гол у Провіденс, Р. Ай., поверх двох соток.

Дня 13-го лютого 1932 р. ми дали перше оголошення в українських часописах про наш виступ. Від того часу було богато зборів і листування мало не з кожної місцевости в стейті Род Айленд.

При нагоді хочу сказати, що загал Українців, заінтересований нашим виступом і всі журяться тим, щоб цей великий концерт випав як слід. О. В. Каськів, парох з Вунсакет, Р. Ай., та товариші з Бостону докладають усіх сил, щоб найліпше підготовити концерт. Рівнож у кожній місцевости є свідомі одиниці, які працюють разом з центральним комітетом в Кроптон. Тепер залежить від ширшого загалу, щоб він дав свою помічну руку комітетови на славу й честь українському народови.

В. Федорович,
секретар Комітету.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НА ПІДТРИМАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШТУКИ.

Артист В. Авраменко почав велику справу для пропаґанди й поширення української народньої штуки в Америці. Особливо тепер він готується до переведення великої роботи в звязку з ювилеєм двістаління народження Ю. Вашингтона. Для орґанізації хору на чолі з О. Кошицем, для орґанізації танцюристів, які моглиб виступати в ріжних містах, треба великих коштів. Без грошей нічого не можна зробити. Ніхто нам не поможе, коли ми самі собі не поможемо, а тому нам треба матеріяльно й морально допомогти В. Авраменкови, як тільки хто може, бо справа пропаґанди української штуки не є справою виключно В. Авраменка, але справою національною, справою цілого загалу. Його успіхи — є нашими національними успіхами, як також його невдачі — є нашими національними невдачами.

Я від себе даю 50 долярів пожертви на улаштування виступів у честь Юрія Вашингтона й кличу всіх українських безнесменів та патріотів зложити свої датки на загальне діло, й то зложити негайно. Двічі дає той, хто дає скоро. Покажім, що ми є патріотами не лише на словах, але й на ділі, що ми вміємо не лише нарікати й лаятись, але можемо й причинитися до успіху загально національної справи.

Ми повинні помогти В. Авраменкови та О. Кошицеви вирвати українську штуку з рук ріжних спекулянтів і тих, що свідомо й несвідомо опоганюють та нівечать українську штуку, показуючи її як „малоросійську", чи псевдо-українську штуку, „прикрашуючи" її огидними додатками та ріжними „викрутасами". Вороги наші не сплять і з усіх сил ведуть пропаґанду проти Українців, а де можуть прямо нападати, то там вони опоганюють наш нарід та його провідників, як тільки самі хочуть. Видають книжки проти Українців, або виставляють навіть у нюйорській Метрополітен Опері такі опери, як „Сорочинський ярмарок" Мусорґського, в якій режісер змушує артистів, що виконують ролі Українців, мастити підчас обіду свої голови олієм та маслом з пирогів.

Лише власними силами, власними артистами ми можемо піднести в очах чужинців українську штуку на ту висоту, на якій вона правом штуки може й повинна стояти. Ану, не спім, а виконаймо свій обовязок перед самими собою й перед цілим нашим народом в Америці.

Мирон Сурмач,
Ню Йорк, Н. Й.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

На Рідну Школу.

Члени громади при українській православній церкві заколядували $29.25, котрі вислано на Рідну Школу через Обеднання.

Коляду зложили: проф. А. Грановський $5; М. Ґрубрин і С. Коцюба по $2; П. Гайва $1.50; К. Рихлій, Ю. Деделюк, О. Пилатюк, П. Приймак, Н. Мандзен, А. Процай, І. Якимів, Н. Шипорт, С. Рихлій, П. Андрущак, Н. Ванджура, Й. Дрогомирецький, А. Проскурняк по $1; В. Хай, Й. Ковалів, І. Романчук, Т. Возняк, І. Денис, Д. Самотюк, Д. Михальчишин по 50 ц.;

Ігор Процай заколядував: В. Мельник, Й. Дрогомирецький, А. Процай, О. Рихлій по 50 ц.; С. Коцюба 25 ц. — Разом $29.25.

Гр. Пастушенко.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Рідну Школу.

Громадянин О. Тинецький переслав через Обеднання збірку на Рідну Школу в сумі $21.22.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На інвалідів.

На прощальній вечері, яку влаштувало сестрицтво св. Ольги при українській православній катедральній церкві св. Володимира Великого, з нагоди відізду панства Баґріїв до Рідного Краю, зібрано між присутними 5 дол., на інвалідів. Ці гроші переслано через „Обеднання" до краю.

Сестрицтво св. Ольги.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Іван Німчук.

ОЛЕКСАНДЕР МИШУГА

В 10-ліття смерти.

Клепсидри Муз. Т-ва ім. Лисенка, що появилися на мурах Львова з закликом до участи в панахиді по Покійнім, пригадали українському громадянству, що це вже десять літ минає від хвилини, коли не стало між живими великого мистця і громадянина, Олександра Мишуги.

Життя кождої людини — це книга, з якої можна багато дечого навчитися. Наскількиж більше можна навчитися, студіюючи життя такої виїмкової людини, якою був без сумніву Олександер Мишуга!

Молодий хлопчина з Витковa Нового, ведений жадобою світла й краси, покидає рідну хату і йде до Львова на науку. Тут заопікувалися ним добрі люди настільки, що він дістався до бурси Ставропігії, звідки ходив до ґімназії, а відтак до учительської семинарії. Одночасно вчився співу, бо пісня грала все в його душі, була його мрією, його життям.

Пізнався на нім професор співу Висоцький, що перелив у нього все своє знання. По скінченні учительської семинарії став Мишуга вчителем в одній з львівських шкіл, мріючи тільки про одно: про виїзд до Італії для дальшого вишколення голосу. Щоби помогти молодому адептови, відбувся на ту ціль у Народнім Домі концерт, з якого дохід послужив Мишузі на дорогу і перші місяці побуту в Італії. А коли ті невеличкі грошеві засоби вичерпалися, заглядала до кімнати Мишуги нераз біда і голод. Та проте він не піддавався і з більшим напруженням працював дальше.

Колиж вернувся з Італії до рідного краю, розпочав свою карієру, як оперний співак. Нинішнє українське покоління мало або й нічого не знає про ту величезну мистецьку карієру й небувалі мистецькі успіхи О. Мишуги. Причиною цього те, що О. Мишуга примушений був з відомих причин працювати ціле життя на чужих сценах, головно у Варшаві, а також те, що наше громадянство не дійшло ще до зрозуміння того, що таке культ визначних у народі, і не навчилося плекати й ширити той культ в науку грядучим поколінням. А мистецькі успіхи Мишуги були справді такі, що від них могло перевернутися кожному іншому в голові. Старі люди оповідають, що кожний його виступ викликував захоплення й ентузіязм слухачів, від оплесків та окликів яких дрожали стіни театру. Полонена ним публика просто засипувала його китицями пахучих квітів, вінками, дарунками... Словом: це був любимець публики в повному значінні цього слова, бо він своєю піснею переносив її в інший світ, сповивав душу срібним зоряним сяйвом і викликав жаль за чимсь, що ніколи більше не вертає, за втраченою молодістю, за проминулим безповоротно коханням...

А тайни тих головокружних успіхів О. Мишуги треба дошукуватися не тільки в мягкости, ніжности, звучности, а взагалі в рідкій красі його голосу, але також у незрівнаній інтерпретації співаного слова. Мишуга не тільки співав, але й переживав ролю свого героя. Не диво, що він після кожного свого виступу в опері не міг уже тої ночі заснути і навіть не пробував потім кластися до ліжка, тільки пересиджував у фотелі або ходив задуманий по кімнаті до ранку. Справжній мистець-творець!

І, не зважаючи на всі ті триюмфи, зберіг Мишуга до кінця свого життя серце, вразливе на людську недолю, серце, що жило всіми болями, надіями й радощами рідного народу. Він відгукувався на всі потреби загально-національного українського характеру, спеціяльно опікуючись нашими музичними товариствами і реміснично-промисловою бурсою у Львові, на яку давав постійно княжі жертви. Сам же він для себе був ощадний до крайности і відмовляв собі неодного, а за те спішив з помічю усюди, де лише міг. Дійсно рідкий у нас зразок мистця і громадянина ідеаліста!

І ось десять літ минає, як далеко на чужині перестало бити це горяче, золоте українське серце, як не стало нашої гордости і слави — великого мистця і мецената українського народу, що витиснув неодну сльозу зворушення з людських очей підчас своїх виступів, але й утер неодну сльозу горя з очей потребуючих і терплячих. Нехай жеж память Олександра Мишуги жиє серед нашого народу по всі часи!*) — („Діло").

*) Прошу всіх тих Вп. Громадян, до яких я звертався чи то устно чи письменно в справі споминів, знимок і інших памяток з життя й діяльности пок. Олександра Мишуги для пропамятної книги, щоби були ласкаві надіслати їх якнайскорше на мою адресу до Редакції „Діла", бо вже в найближчому часі віддаю ввесь призбираний матеріял до друку. — І. Н.

ПОДЯКА.

ЧЕСТЕР, ПА.

Я, нижче підписана, членкиця від. 237 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам і урядникам згаданого відділу за уділення мені запомоги в сумі $50 з фонду запомогового, котрі так дуже стали в пригоді у моїй нещасній годині. Велике Вам спасибіг.

Анна Сірацька,
Честер, Па.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

MEMBERS OF BRITISH PARLAMENT QUESTION THE GOVERNMENT ABOUT THE DEFENSE OF MINORITIES RIGHTS BEFOR THE LEAGUE OF NATIONS.

1.

EASTERN GALICIA.

House of Commons, London, March 14, 1932.

MR. RHYS DAVIES asked the Secretary of State for Foreign Affairs whether in view of the fact that the establishment of an autonomous regime in Eastern Galicia was one of the conditions laid down by the Conference of Ambassadors on 15th March, 1923, in determining that Eastern Galicia should be made a part of Poland, and that the law on the autonomy of Eastern Galicia, passed by the Polish Sejm on September 26, 1922, has not yet been put into operation, His Majesty's Goverment has made, or contemplates making, any representations to the Polish Government on the necessity that it should carry out this obligation?

SIR JOHN SIMON: The Secretary of State for Foreign Affairs, I must repeat what was stated by the then Foreign Secretary, Mr. Henderson, on the 29th April, 1931, that it must not be assumed that the accuracy of the statement contained in the first part of the hon. Gentleman's question is necessarily admited. At the same time. His Majesty's Government, as a party to the decision of the Conference of Ambassadors, naturally continue to be interested in the regime established in Eastern Galicia, I do not, however, consider that in existing circumstances formal representations to the effect suggested are called for.

MR. RHYS DAVIES: May we take it that this matter is going forward towards a solution on the lines that we desire, or is it at a deadlock?

SIR JOHN SIMON: No, the matter is receiving attention.

2.

LEAGUE OF NATIONS (PRISONERS, POLAND)

In the House of Commons, London, March 14, 1932.

MR. RHYS DAVIES asked the Secretary of State for Foreign Affairs what action was proposed by His Majesty's representative on the League of Nations Council in January with regard to the allegations of illtreament in Polish prisons; and whether any action has been taken in accorddance therewith?

SIR JOHN SIMON: I would refer the Hon. Member to the minutes of the meeting of the League of Nations Council on the 30th January, which have now been placed in the Library of the House, as promised in reply to his question on the 25th February, and which record both Lord Cecil's remarks on this subject and the decision of the Council on the petitions then before them.

3.

LEAGUE OF NATIONS COUNCIL (Procedure).

In the House of Commons, London, March 15, 1932.

MR. HAMMERSLEY asked the Secretary of State for Foreign Affairs whether he is aware that during the recent session of the Council of the League of Nations certain reports of minority questions were only presented to the members of the Council at the commencement of the session at which those matters were to be discussed; that at least one member of the Council complained of this procedure; and whether the British Government will propose modifications in the procedure in order that the minorities section of the Secretariat of the League may arrange that in future there will be sufficient time between the presentation of reports and their subsequent discussion in session to allow for a more careful examination?

MR. EDEN: (Under Secretary of State for Foreign Affairs): I understand that one complaint of the nature suggested in the first part of the qestion was made. I feel sure that the rapporteurs and the Secretariat make every effort to arrange that reports are presented in time to allow full opportunity for their consideration, but my Hon. Friend will appreciate that it is sometimes inevitable that such reports should not be ready until nearly the close of the session, especially in cases of difficulty and importance. If this occurs, any member of the Council can always propose that the discussion may be postponed in order to allow time for futher consideration.

MR. HAMMERSLEY: In view of the fact that these circumstances have taken place, would it not be desirable for His Majesty's Goverment to make some representations to prevent this procedure from taking place in future?

MR. EDEN: I do not think so. There has only been one such complaint that I know of.

Note: The attached question obviously refers to the recent meeting of the League of Nations Council at Geneva when the Ukrainian Question was discussed.

At that session (on January 30th, 1932), the report by the Japanese Rapporteur was only presented to the delegates at the commencement of the session at which the Ukrainian matter was verdict is required?

Such action, for which the Minorities Section of the League Secretariat is partly responsible, tends to make League procedure a farce. How can a fair and just decision be reached when the delegates have not been able to read the report on which their verdict is required.

The incident was the subject of a protest by the delegate of the Irish Free State, Mr. Sean Lester.

4.

LEAGUE OF NATIONS.

House of Commons, London, March 16, 1932.

Poland (Ukrainian Minority).

Colonel WEDGWOOD asked the Secretary of State for Foreign Affairs whether he can give the House any information as to the present position of the appeal to the League of Nations by the Ukrainian minority in Poland?

The SECRETARY of STATE for FOREIGN AFFAIRS (Sir John Simon): As the right Hon. Gentleman is aware, a number of separate petitions have been submitted to the Council of the League of Nations on behalf of the Ukrainian Minority in Poland, and I am not clear to which of these petitions he refers. The result of the examination of the petitions concerning the events of 1930 is shown in the minutes of the Council meeting on the 30th January last, which are available in the Library of the House. Petitions regarding a law introduced by the Polish Government to assist colonization in certain Ukrainian districts are being dealt with under the ordinary procedure.

(Ukrainian Bureau in London).

PRESS COMMENTS.

Several Ukrainian petitions are still before the Council. Three relate to the torture of prisoners, one relates to the new School Bill, and another to the "Colonization Bill". The latter petition was declared "urgent," and was dealt with by a Committee of Three, which at once got into touch with the Polish Government. But the Polish Government has not taken the slightest notice, and the "Colonization Bill" has passed the Sejm as though the League of Nations had never been invented. The plight of the Ukrainian minority is tragic beyond belief. Revolutionary violence is encouraged because the League, or rather the Powers of the League Council, failed to apply the "Minorities Treaty", and then revolutionary violence has been an excuse for not applying the treaty.

This vicious circle finds a perfect expression in the report on the Ukrainian petition which the Council adopted at the end of January, and so saved itself the trouble of tackling the Ukrainian problem. It is probably useless to point it out, but it is nevertheless true that the situation in Eastern Europe grows worse and worse, very largely because the whole system of international treaties by which certain elementary rights are guaranteed is breaking down. Relief in international justice, or indeed in any justice, is being shaken to its foundations, and belief in armed violence as the only remedy is growing.

BOYCOTT PLANS.

Germany is now seriously contemplating a boycott of Lithuanian goods in the hope of settling the Lithuanian dispute that way. Sooner or later, no matter what Government is in power, Germany is bound to consider whether it is worth her while or — in the face of growing public hostility to the League — possible for her to stay at Geneva. Not only is the neglect of those rights, for which international guarantees were elaborated threatening Eastern Europe with disorder and insurrection but it is also bringing another "League crisis" steadily nearer. And it must be remembered that without Germany there can be no true League of Nations.

It is great pity that the Ukrainian petitions have never come before the Assembly. It is quite inconceivable that Switzerland, Norway, Denmark, South Africa, Canada, or others (inded, Canada especially, for she has a large Ukrainian population and has had impassioned debates in her House of Commons on the treatment of Ukrainians by Poles) would allow the "pacification of Eastern Galicia" to be dismissed as though it were a mere nothing, in the way the Council dismissed it at the end of January.

(Manchester Guardian, March 16, 1932).

UKRAINIANS PLAN TO BRING ARTIST HERE.

Bicentennial Celebration in A. H. S. in May Will Be Notable Event.

On May 5th, 1932, a homage to George Washington will be paid by the Ukrainian Bicentennial Committee of, this city at Allentown High school auditorium, Seventeenth and Turner streets, at 8.15 p. m. The program will be offered jointly by Alexander Koshetz, the world-famous conductor of the Ukrainian chorus, and Vasile Avramenko, the renowned creator of the Ukrainian folk ballet. Two distinct programs will be given in one performance, in order to present as completely as possible a composite of Ukrainian folk art.

Prof. Alexander Koshetz is known to America through the national tour he made with his Ukrainian National Chorus in the United States, 1922-1926. The critics have unanimously agreed that Prof. Koshetz is a wizard in the manipulation of nuance and dynamics and handles his choir as an organist handles his instrument; the choir responds as a perfect and well-tuned instrument should, with effortless perfection under the hand of a master. After his national tour, Prof. Koshetz, as an authority on folklore, devoted his time to the study of folk music. The bicentennial anniversary of George Washington prompted Prof. Koshetz to take up his work again and present a new Ukrainian chorus with an entirely new program.

Vasile Avramenko matches Alexander Koshetz with his Ukrainian Folk Ballet created by himself. It has been presented with greatest success in Europe, Canada, and the United States. Avramenko's Ukrainian Ballet comprises a series of Ukrainian national dances symbolizing Ukrainian art, culture, and a great historical past. The dances possess natural freedom, exhilaration, vigor, and elegance. They are like the winds of the Ukrainian steppes that move the grasses on vast territory.

In the United States, Vasile Avramenko enjoys the same esteem he enjoys in other countries. Through his tireless efforts, he succeeded in organizing schools of Ukrainian ballet in various cities in America and in presenting this art to the most distinguished American audiences. His success drew a most favorable criticism of the American press. A special program has been prepared by him for the occasion of rendering tribute to George Washington in this city.

The committee in charge of the affair consists of Rev. P. Sereda, president; Paul Lagosky, Daniel Stecyk and Peter Smook, the latter publicity secretary.

(Allentown Morning Call, Sunday, March 27, 1932).

UKRAINIANS PLAN EDUCATIONAL LEAGUE.

HAZLETON, Pa., March 22. — Ukrainians, meeting in this city called a convention of their people here April 10 to form a social and educational league of Ukrainians of Luzerne, Carbon, Schuylkill, Northumberland and Lackawanna counties.

(Philadelphia Inquirer, March 22, 1932).

SPRING.

Spring is here
And the budding trees,
Where we'll soon see leaves;
And the birds whose throats,
Which warble sweet notes,
Welcome Spring.
Spring is here
And the sun's bright rays,
Which give thanks and praise;
And the bright clouds on high,
Which crowd the blue sky,
Welcome Spring.
Spring is here
And the fields all over,
Which are covered with clover;
And the flowers all born
On a day that is warm,
Welcome Spring.

Daniel W. Hrishko,
Allentown, Pa.

ЗІ СПОРТУ.

OUTLOOK BRIGHT FOR U. G. C. A. A. NINE.

Mgr. Oleynick Starts Whipping Squad Into Shape For Big Season.

Almost thirty candidates for the Ukrainian Greek Catholic Association baseball team have been signed up by manager Mike Oleynick. The Ukes mentor began to whip into shape a nine to undergo one of the toughest diamond schedule being arranged for the Blue and Gold nine.

Most of the veterans will be back this year, including T. Galley, J. Fedena, J. Ponto, J. Kocapy, P. Bilinsky, Matt Oleynick, and F. Bonk. Bith some of the new material and faces in the line up this year the members of the U.G.C.A.A. are working to make 1932 a banner year in baseball.

The team will greatly miss Slim Kohler, who will properly be catching for the Navy. Kohler was the Ukes' all around man and recently enlisted in the Navy.

The Uke. Gr. Cath. A. A. baseball team has played some of the best independent teams in the county and upstate. The team is a traveling aggregation and is fully uniformed. We would like to hear from all Ukrainian teams in the country, so lets get together and hear the umpire say "Play Ball."

For games and etc. communicate with the manager of the Uke. Gr. Cath. A. A. Michael K. Oleynick, 3118 West 3rd Street, Chester, Pa.

На селі.

Перша кума: — А що там, кумо, лїпше вашому?

Друга кума: — Ні, він таки лїпше, вже три дні, як його поховали.

Перша кума: — А кликались те доктора?

Друга кума: — Ні він-таки сам помер, без доктора.

СТРІЧА ПІД ЛІСОМ.

Раз йде ляшок попри лісок,
Надибає козака.
„Цего сукає, такі сину?"
„Я шукаю бияка".
„Поведз правде, цо то знаци"
„Кажуж тобі: бияка;
Як не знайду його тутки,
Лупну в морду з кулака".
Штуркнув ляшок козачиська
У саміське плече:
Козак віддав кулачиськом,
Аж кров з морди тече.
Не чіпляйтесь, ляцькі збуї,
По дорозі з козаком;
Він не ріже, ані коле —
Лобе Ляхів кулаком!

Катерина Сарабун,
Бріджпорт, Іл.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ.



Нікіма спокійно танцювала й бавилася на осмалених сонцем плечах свого пана. Несподівано ця мала малпочка спинила свою забаву й, прислухуючись, допитливо дивилася в очі свого пана. „Хтось наближається сюди, пане", сказав Мувіро, помічник отамана Вазирів. „Нікіма чує це". „Це група людей наближається", відповів Тарзан. „Може вони вороги, то чи не треба приготовитися до бійки?" — спитав Мувіро.

—o—

Тарзан глянув у той бік, де його чорні воїни готували собі вечерю. Він бачив, що вони, як звичайно, не розставалися зі своєю зброєю й все були готові до бою. „Ні, не треба", відповів Тарзан. „Я думаю, що це наближається спокійна група, а крім того вона не може бути численною, як чути по тупотінню ніг людей", говорив далі Тарзан. Скоро стало зовсім добре чути голоси людей, що все наближалися.

—o—

З поблизького ліса на поляну вийшов високий чорний дикун, а скоро за ним показався Европеець у літах, з довгою, сивою бородою. Европеець наближався, піднісши руку догори, що було знаком мира. За ним з джунглів вийшли може з тузин чорних воїнів, що несли на собі ріжні пакунки. Тарзан і Вазирі спокійно дивилися на людей, котрі до них наближалися, бо бачили, що це невелика, й, видко було, миролюбна громадка.

„Доктор фон Гарбен!" — вигукнув зі здивуванням Тарзан, коли побачив уже біля себе білого чоловіка. „Я вас відразу пізнав! Що вас привело сюди в країну Тарзана, докторе? Я думаю, що це лише ваша сусідська приятельська візита. Чи може яка справа привела вас сюди?" — питався Тарзан. „Я також хотів би, щоб це була лише приятельська візита. Але біда в тім, що я прийшов сюди, щоб дістати від вас допомоги. Я маю великі клопоти".